

گذری بر تاریخ حوالت ایران معاصر
(اصلاحات در یکصد و پنجاه سال اخیر - دلایل ناکامی آن)

تألیف: حمید اشرفی

(مدرس دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب)

سرشناسه	: اشرفی، حمید، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: گذری بر تاریخ تحولات ایران معاصر (اصلاحات در یکصد و پنجاه سال اخیر و دلایل ناکامی آن) / تألیف حمید اشرفی.
مشخصات نشر	: تهران: نیروز، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۲ ص.
شابک	: ۷۰۰۰ ریال: ۳-۱۱-۶۳۱۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: اصلاحات اجتماعی - ایران - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: اصلاحات اجتماعی - ایران - قرن ۱۴.
موضوع	: تحولات اجتماعی - ایران - تاریخ - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: تحولات اجتماعی - ایران - تاریخ - قرن ۱۴.
موضوع	: ایران - تاریخ - قرن ۱۳ ق. ۱۴.
کتابخانه	: ۱۳۹۲ گ. ۵/الف ۱۳۷۵ DSR
ده‌بندی دی‌سی	: ۹۵۵/۰۷۴۵
شماره ثبت کتاب ملی	: ۳۳۸۲۱۳۰

کلیه حقوق این کتاب متعلق به مؤلف می‌باشد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

گذری بر تاریخ تحولات ایران معاصر (اصلاحات در یکصد و پنجاه سال اخیر و دلایل ناکامی آن)

مؤلف: حمید اشرفی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

طرح جلد: ملیکا البرری

چاپخانه: پردیس دانش

ناشر: نیروز

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۱۱-۶۳۱۷-۶۰۰-۹۷۸

ISBN: 978-600-6317-11-3

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۸	کتاب
۱۲	درس اوضاع سیاسی اجتماعی ایران در دوره قاجار و زمینه‌های ایجاد اصلاحات در ایران
۱۵	نقش روشکران در پیشبرد اصلاحات در دوره قاجار
۱۵	عباس میرزا پسران و اصلاحات در ایران
۱۸	میرزا صالح شیرازی اول و روشکران ماسونی ایران
۲۰	امیرکبیر قهرمان مبارزه با استعمار
۲۵	میرزا حسین خان سپهسالار
۲۷	آخوندزاده
۳۰	محمدخان سینکی مجدالملک
۳۱	یوسف خان مستشارالدوله
۳۲	ملکم خان ناظم الدوله
۳۳	عبدالرحیم طالب اف
۳۴	سیدحسن تقی‌زاده
۴۱	نقش روحانیت در پیشبرد اصلاحات در دوران قاجار
۴۳	سیدجمال‌الدین اسدآبادی
۵۸	میرزا محمدحسین نائینی
۶۰	نقش بازار در پیشبرد اصلاحات تا دوره مشروطه
۶۶	نقش بازار در انقلاب مشروطه

صفحه	عنوان
۷۰	دستاوردهای انقلاب مشروطه
۷۰	الف) دستاوردهای سیاسی و اداری
۷۲	ب) نتایج اجتماعی
۷۴	پ) اقدامات اقتصادی
۷۵	نقش استعمار در شکست اصلاحات و انحراف مشروطیت در ایران
۸۴	استبداد عامل بازدارنده اصلاحات در دوره قاجار در ایران
۸۹	جایگاه بین‌المللی و شرع از دیگر عوامل شکست اصلاحات در دوران مشروطیت
۹۴	وضعیت اصلاحات در ایران رضا شاه
۱۱۴	چرا اصلاحات در زمان رضا خان ناکام ماند؟
۱۱۶	زمینه‌ها و چگونگی ملی‌شدن صنعت ایران
۱۲۸	اصلاحات دکتر مصدق
۱۳۲	اختلاف بین آیت‌الله کاشانی و دکتر مصدق عامل اصلی بروز کودتای ۲۸ مرداد
۱۳۵	زمینه‌ها و عوامل پیروزی انقلاب اسلامی
۱۴۴	نتیجه
۱۴۸	فهرست منابع

اصلاحات یا رفرم تغییرات تدریجی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است. حکومت در جهت حفظ نظام و حاکمیت است. گذر زمان، ارتقاء و تکامل کشورها با یکدیگر، جنگ و نزاع میان کشورها و بروز مشکلات داخلی و خارجی حکومت‌ها را ناگزیر می‌کند تا برای برون رفت از مشکلات به رفرم دست به یک سری اصلاحات یا رفرم زده تا هرگونه شورش یا انقلاب را سرکوب کند. اصلاحات پروسه‌ای تدریجی به سوی تکامل و پیشرفت است، زمانی که تمدنی اصلاح‌پذیر نباشد و موانعی بر سر راه اصلاحات قرار گیرد باعث می‌شود تا در آن حکومت، انقلاب رخ دهد.

در طول تاریخ، تمدن‌هایی توانسته‌اند باقی بمانند و رشد کنند که از دستاوردها و پیشرفت‌های سایر تمدن‌ها استفاده کرده و به کار خود در اداره کشور همیشه اصلاحات و رفرم بوجود آورده‌اند.

انقلاب، برخلاف اصلاحات دگرگونی و زیر و رو شدن سایر جاهای اجتماعی است که اگر در کشوری به وقوع بپیوندد هزینه‌های فراوانی به دنبال دارد.

در ایران بعد از انقلاب صنعتی و هجوم و نفوذ قدرت‌های استعمارگر روس، انگلیس و فرانسه به ایران لزوم اصلاحات احساس گردید. در نتیجه زمینه‌هایی برای تغییر و اصلاح ساختار سیاسی، نظامی، اجتماعی و اقتصادی کشور توسط دولتمردان روشنفکر (عباس میرزا، قایم مقام و...) فراهم شد.

با اعزام دانشجویان به فرنگ و همچنین همکاری بعضی از علما، روحانیان، بیاریان روشنفکر، بازاریان و مسافرت‌هایی که بعضی از شاهان قاجار از جمله ناصرالدین شاه به فرنگ داشت باعث تغییرات و اصلاحات در نظام سیاسی، اداری، نظامی کشور شد. اگر چه در بعضی مواقع شاه متوقف می‌شد و بعضی اصلاحات بود ولی در بسیاری از مواقع به دلیل کاهش قدرتش باعث سرکوب اصلاحات می‌شد. همگام با استبداد استعمار نیز از جمله روس و انگلیس نقش مهمی در سرکوبی اصلاحات در ایران داشتند همچنین افراد متعصب و متخلف در تاریخ ایران که در این پژوهش تحت عنوان ارتجاع از آنان یاد می‌شود در سرکوبی اصلاحات مؤثر بوده‌اند.

سرانجام همکاری و همفکری روشنفکران با روحانیان و بازاریها-که در این پژوهش به عنوان مثلث پیشرو نامیده می‌شود- منجر به انقلاب مشروطه گردید و با انقلاب مشروطه و رشد اصلاحات در ایران دیگر استبداد به کمک استعمار و ارتجاع-که در این پژوهش به عنوان مثلث بازدارنده نامیده می‌شود- اصلاحات را مهار و انقلاب مشروطه را سرکوب و بار دیگر حکومت استبدادی را احیا کردند.

در این پژوهش به سیر اصلاحات در ایران که از جنگ‌های دوم ایران و روس آغاز شد، پرداخته و همچنین به بررسی عملکرد و نقش روشن‌فکران، روحانیون و بازاریان که - نقش عمده‌ای - در انقلاب مشروطه و اصلاحات در ایران داشته‌اند، پرداخته سپس به دلایل انحراف مشروطه و علت ناکامی اصلاحات در دوره قاجار می‌پردازیم سپس به رضایت اصلاحات در زمان رضاشاه پرداخته و بحث آخر این پژوهش پیرامون نهضت ملی‌گفت و دلایل شکست این نهضت است. در پایان نیز اشاره‌ای به انقلاب اسلامی شده است.

کلیات:

تعریف مسئله:

رئیس‌جمهوری هر کشوری در عرصه بین‌الملل، ایجاد اصلاحات و رفورم در نظام سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی آن کشور است.

در ایران از سده بیستم جنگ‌های ایران و روس، توسط عباس میرزا و قائم مقام فراهانی، اصلاحات آغاز و بسیاری از روشنفکران، روحانیون و بازاریان نقش عمده‌ای در ایجاد اصلاحات داشتند، در این میان استبداد و ارتجاع و استعمار که مافع خود را در خطر می‌دیدند با جریان اصلاحات و اصلاح‌طلبی به مبارزه برخاستند و باعث کندشدن جریان اصلاح‌طلبی و گاهی شکست اصلاحات شدند.

سؤالات اصلی تحقیق:

- (۱) جریان اصلاحات در ایران از چه زمانی و توسط چه کسانی آغاز شد؟
- (۲) چه عواملی باعث سرکوبی جریان اصلاح‌طلبی در ایران عصر قاجار گردید؟